

BETÆNKNING

Afgivet af Familie og Sundhedsudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut om senest i 2017 at oprette en talsmandsinstitution for handicappede, for dermed at indfri den internationale handicapkonvention for at efterleve og beskytte de handicappedes rettigheder i Grønland.

(Fremsat af medlem af Inatsisartut, Vivian Motzfeldt, Siumut)

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Tillie Martinussen, Demokraterne, formand
Medlem af Inatsisartut Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Medlem af Inatsisartut Jess Svane, Siumut
Medlem af Inatsisartut Laura Tàunâjik, Siumut
Medlem af Inatsisartut Ineqi Kielsen, Siumut
Medlem af Inatsisartut Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen den 2. maj 2016 under FM 2016 nærmere gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Med dette beslutningsforslag ønsker forslagsstiller tilslutning fra Inatsisartut til, at Naalakkersuisut senest i 2017 skal oprette en talsmandsinstitution for handicappede. Dette med henblik på at sikre efterlevelse af handicapkonventionen, og beskytte de handicappedes rettigheder i Grønland.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Udover svarnotat fra Naalakkersuisut afgivet af Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, blev der fremført ordførerindlæg fra Siumut, Inuit Ataqatigiit, Demokraterne, Partii Naleraq, Atassut og Løsgænger, Naaja H. Nathanielsen.

Naalakkersuisut anerkendte i svarnotatet, at en uafhængig politisk enhed som foreslået kan fremme efterlevelse af FN's handicapkonvention. Naalakkersuisut støttede intentionerne bag forslaget, men ønskede af hensyn til de endnu ikke fuldt afklarede forhold om finansieringen af talmandsinstitutionen, 2. behandlingen af forslaget udsat til den 1. halvdel af EM 2016.

Siumut støttede forslaget fuldt ud, og pålagde Naalakkersuisut at sikre, at der i finanslovsforslaget blev afsat midler til at realisere forslaget.

Inuit Ataqatigiit afgav en klar opbakning til forslaget om at der skal oprettes en talmandsinstitution for de handicappede.

Demokraterne opfordrede Naalakkersuisut og Inatsisartut til at samtænke eksisterende ordninger og eksisterende vidensgrundlag på dette område - og søge at drage fordele af eksisterende lokaler og samarbejder med f.eks. kommuner, eksisterende organisationer, og f.eks. MIO - Børnetalsmanden, og at inddrage disses erfaringer og eksisterende viden på området i arbejdet med oprettelse af en handicaptalsmandsfunktion.

Demokraterne opfordrede endvidere til at søge inspiration i andre fællesskaber såsom; Rigsfællesskabet, fællesskaberne for nordisk samarbejde og indenfor nordatlantisk samarbejde.

Demokraterne ønsker at afvente 2. behandling til varslede Redegørelse om status på handicapområdet forelå fra Naalakkersuisut - hvilket i praksis vil sige at udskyde 2. behandlingen af forslaget til efterårssamlingen 2016, hvorefter der kan forventes at forelægge en mere præcis redegørelse over forslagets økonomiske konsekvenser.

Demokraterne støtter imidlertid op om forslagets formål, og støtter fuldt ud etableringen af en handicaptalsmand.

Derfor tilslutter Demokraterne sig at forslaget 2. behandles på Forårssamlingen 2016, og indstiller til, at forslaget vedtages i foreliggende form.

Partii Naleraq støtte klart forslaget. **Atassut og Løsgænger Naaja H. Nathanielsen** støttede også forslaget fuldt ud, men pegede på, at 2. behandlingen kunne udsættes til EM 2016, så der i den mellemliggende periode kunne præsenteres et mere faktuel og økonomisk afdækket beslutningsgrundlag.

På denne baggrund, og med en samlet principiel politisk enighed om, at der bør oprettes en talsmandsinstitution for handicappede, med henblik på at sikre de handicappedes rettigheder i Grønland, blev forslaget henvist til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget har naturligvis bemærket, at der under 1. behandlingen af forslaget var fuld politisk støtte til, at der oprettes en talsmandsinstitution for handicappede. Dette med henblik på at fremme og sikre, at de handicappedes rettigheder efterleves og beskyttes.

Udvalget har tilbagevendende politisk fokus på forholdene for vores handicappede medborgere, og er meget opmærksom på, at der sikres opfyldelse af deres rettigheder, som følge af vores egen lovgivning og af de internationale forpligtigelser, som vi har ønsket skal være en del af rettighedsniveauet. Gruppen af borgere med handicap er meget uensartet, med meget varierende typer af handicap, og meget forskellige grader af handicaps. Den politiske ambition om på alle niveauer at opretholde alle tiltrådte eller vedtagne rettigheder for vores handicappede er imidlertid usvækket. Der skal altid være særlig opmærksomhed mod at sikre, at de handicappede i videst mulig omfang kan inkluderes i samfundet på samme niveau som øvrige borgere. Med udgangspunkt i sårbarheden for vores handicappede medborgere, påkalder de eksisterende vilkår for denne gruppe sig forsat særlig politisk bevågenhed.

Store handicappolitiske beslutninger

Der er i de senere år truffet store handicappolitiske beslutninger i Grønland. Under EM 2012 konfirmerede Inatsisartut, at FN's Handicapkonvention forsat skulle gælde for Grønland uden forbehold. Handicapkonventionen havde dog formelt set allerede fra 2009 været gældende for Grønland.

Med virkning fra den 1. januar 2011, blev handicapforsorgen formelt set udlagt til kommunerne. Dette som følge af vedtagelse af Inatsisartutforordning nr. 10 af 31. maj 2010 om ændring af landstingsforordning om hjælp til personer med vidtgående handicap.

Så sent som under EM 2015 behandlede udvalget beslutningsforslagene **EM 2015/27 og EM 2015/41**, der begge ville fremme, at der skal ske en sikring af rettighederne i FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap. Begge forslag blev enstemmigt vedtaget. I udvalgets betænkning til forslagene fremhævede udvalget det tiltrådte **beslutningsforslag FM 2014/111**, hvorefter Naalakkersuisut senest til FM 2015 skulle fremlægge en strategi- og handlingsplan, der fremadrettet anviser vejen for, hvorledes vi permanent opfylder behovene for uddannelse, efteruddannelse og kurser for ansatte på handicapområdet.

Familie og Sundhedsudvalget modtog medio april 2016 fra Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, den just gennemførte evaluering med titlen: ***Evaluering af handicapområdet efter udlægningen til kommunerne pr. 1. januar 2011.***

Ifølge det oplyste er det hensigten, at evalueringen skal indgå i den redegørelse om status på handicapområdet, som Naalakkersuisut under denne samling afleverer til Inatsisartut.

Uden at skulle gå i nærmere detaljer har udvalgets gennemgang af evalueringen gjort det meget klart, at handicapområdet forsat har behov for en fast og stærk politisk bevågenhed.

Evalueringen gør det ganske klart, at der er behov for en særlig enhed eller institution, der skal sikre opretholdelse af de handicappedes rettigheder. Set i dette lys er nærværende forslag yderst aktuelt, visionært og vil sikre, at der fastholdes fokus mod opfyldelse af rettighederne for vores handicappede medborgere.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagens begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagens realisering, således at de årlige driftsomkostninger til en talsmandsinstitution for handicappede må anslås at andrage 4 mio. kr., svarende til niveauet for Børnerettighedsinstitutionen.

Der vil utvivlsomt kunne høstes faglige synergieffekter, drifts- og administrationsfordele, såfremt de fysiske rammer for en talsmandsinstitution for handicappede blev sammentænkt med en allerede eksisterende institution eller enhed, hvilket eksempelvis kunne være en uddannelsesinstitution, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Børnetalsmandsinstitutionen eller under andre fysiske fællesrammer, hvor man kunne drage gensidig fordel af et fagligt fællesskab, eller at man delte nogle af drifts- og administrationsudgifterne. Dette eksempelvis vand, varme, el, kontorfaciliteter (printer, kopimaskine mv), rengøring, lønadministration og andre praktiske forhold, eller dele af den administrative organisering.

Bemærkninger fra Børnetalsmanden

På møde den 17. maj 2016 med udvalget oplyste Børnetalsmanden, at Børnetalsmanden finder forslaget spændende og relevant, da forhold for handicappede børn og unge kræver en særlig opmærksomhed. Børnetalsmanden angav i øvrigt, at der i dag ikke er ressourcer nok i MIO - Børnetalsmandsinstitutionen, hvor de kun er 5 ansatte til at dække hele landet omkring både omsorgssvigt, handicap m.fl., selv om det er deres funktion, hvorfor endnu en instans, der i samarbejde med MIO kan løfte dette område, er kærkomment.

Ligeledes anførte Børnetalsmanden, at Naalakkersuisut med fordel kan rette henvendelse omkring erfaringer fra rådgivningsfunktionen i MIO, mm., til inspiration for

talsmandsinstitutionen for handicappede.

Udvalget er klar over, at en vedtagelse af dette forslag vil kræve, at der afsættes midler på kommende finanslov til formålet. Udvalget skal som følge heraf allerede henstille til, at der i finanslovsforslaget for 2017 medtages en særlig hovedkonto til formålet. Udvalget indgår ikke som forhandlingspart i de politiske forhandlinger om finanslovsforslaget, men udvalget skal imidlertid ikke afholde sig fra at tage afstand fra, at midlerne skal finansieres ved en omprioritering af midler indenfor det sociale område, som udgør aktivitetsområde 30 i finansloven. Dette er tiden ikke moden til. Udvalget er fortalende for, at der i fornødent omfang prioriteres midler til det sociale område, således at man på denne vis understøtter og prioriterer en social oprustning og styrkelse af befolkningen. Uden en stærk befolkning i trivsel kan man ikke sikre en stærk og visionær samfundsudvikling. Ved en samlet finanslovsprioritering skal alle aktivitetsområder således være i spil.

Med disse bemærkninger vil udvalget overlade den videre vurdering, udredning og udmøntning af forslaget til Naalakkersuisut.

Udvalgets indstilling

Et enigt udvalg indstiller forslaget til vedtagelse i den foreliggende form.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Tillie Martinussen

Formand

Agathe Fontain

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Ineqi Kielsen

Ane Hansen

Mimi Karlsen